

Entomologmötet i Nyköping 3 - 5 aug 2018

Exkursioner och intressanta lokaler i Nyköpings närområde

Jan Sjöstedt

Utifrån väder och vind kommer vi att göra 2 dagsutflykter under mötesdagarna. På lördagen besöker vi Femöre i Oxelösund. Ön hyser många biotyper. Karga vindpinade berg ut mot öppet hav och skyddade ängar med gigantiska uråldriga ekar, sumpskogar, torra tallmarker och granskog inom en begränsad yta. Se beskrivning nedan.

På söndagen åker vi till gården Långmaren som är unik på många sätt. Här finns bland annat en stor population av trumgräshoppa som inventerats i omgångar. Dagfjärilsfaunan är rik och välkänd och med tur flyger en apollo förbi. Hedparlemorfjäril är ganska vanlig och eldsnabbvingen har en riklig förekomst. Natfjärilsfaunan är relativt välkänd då flera av oss lokala samlare gjort besök här under årens lopp. Arter knutna till springkorn finns här tillsammans med utpräglade hedarter. När de stora ljungbestånden blommar är det mängder av flyn som besöker dessa.

Nattfångster planeras både fredag och lördag. Till det närliggande Lindbacke är det gångavstånd från hotellet. Där ska vi ha dukar. På motstående sida av svanviken ligger Ryssbergstoppen som är den lokala skidbacken. Där är en ypperlig blomning av allehanda växter. Renfana täcker stora delar och skidbacken är full av lucern. Här har vi noterat ett mycket stort antal storfjärilar de senaste åren. En bra natt kan det vara mer än 1000 fjärilar på dukarna av 130 arter storfjärilar. Flera sällsynta migranter har hittat hit och det är en fast population av rosa jungfruffy. Vi har även sett flera svartfläckiga glansflyn här, bofasta? Till Rysstoppen behöver man transport ca 5 km. Brannshälvön med stora ekbackar och ett omfattande nätverk av reningsdammar är ett ypperligt område som också producerat flera nya landskapsfynd. Bofasta är nu vasslavspinnare och tvillingfläckat rörfly. Man vet aldrig vad som kan dyka upp. Förra året var det benvedsmätare som blev ny för Sörmland. I kommunen finns även storskogsområden och Stora Bötet, en stor myr med norrlandsprägel och flera nordliga arter. På våren är nagelspinnaren riklig och på sensommaren flyger fjällspinnare här.

Lindbacke

Naturreservatet Svanviken-Lindbacke ligger i direkt anslutning till Nyköping, omedelbart väster om Oxelösundsvägen. Svanviken-Lindbacke ligger tätortsnära och är lätt att ta sig till från Nyköping. Sörmlandsleden går förbi reservatet i norr. Som besökare kan du studera gravfältet från järnåldern eller ströva fritt och upptäcka mångfalden av djur och växter. Här växer bland annat kattfot, mandelblom, styvmorsviol och ängsskallra. Från parkeringen vid foten av Ryssbergens skidbacke utgår en led till en utsiktsplattform. Leden är anpassad för funktionshindrade och går även ut i sumpskogsområdet. Från plattformen får du en god utsikt över fågellivet på betesängarna.

Strandängarna är bevuxna med olika gräs- och starrarter samt även svärdslija i blötare partier. Området betas idag av nötdjur. På enbackarna kan man få se fåglarna grönfink och hämpling. Området är entomologiskt mycket intressant men det är bara dagfjärilsfaunan som är inventerad. Sandgräsfjäril, svingelgräsfjäril och hedpärlemorfjäril är karaktärsarter, med tur ser man makaonfjäril här. Stora bestånd med tjärblomster attraherar svärmare och flyn under försommaren.

Linudden

Naturreservatet som ligger på Arnölandet sydost om Nyköping kan nås från vägen mellan Nyköping och Arnö. Från Nyköping, följ Arnöleden söderut och sväng av mot "Strandstuguviken 6" och «Örstignäs Ridskola». Följ Örstigsleden och ta sedan in på Strandstuguviksvägen vid rondellen. Fortsätt denna väg cirka 4 km för att komma till reservatet.

Linudden är ett omtyckt utflyktsmål. Särskilt om våren är reservatet värt att besöka. Då blommar en rik vårflora i markerna och fåglar sjunger i skogen. Linudden är ett cirka 7 hektar stort lund- och lövskogsområde. 1947 blev det naturreservat på grund av den rika och fina floran. Floran är ett resultat av påverkan från ett kalkrikt svallningsmaterial som bygger upp en serie markerade strandvallar längst i söder. Området har dessutom betats och hävdats som lövbevuxen hagmark, vilket varit gynnsamt för floran.

Området är bevuxet av en blandlövskog med asp, björk och lind, där stora mängder hassel ingår i buskskiktet. På våren breder mattor av vitsippor ut sig. Men här växer också en del sydliga lundväxter som lungört, underviol, vårärt och vätteros. Skogstry förekommer också. Senare på året kan man finna hässleklocka, lundstjärnblomma, storgröe, storrams och strutbräken. I skogen håller många fåglar till. Här finns exempelvis många arter av sångare samt näktergal, göktyta och hackspettar.

Norr om Linuddens naturreservat finns strandängar som har stor betydelse för fågellivet som rast- och häckningslokal. Utefter stranden finns också en del täta vasspartier där sothöns, knölsvanar och skäggdoppingar håller till. Längre åt öster uppträder örtrika skogsmarker, som närmast stranden har karaktär av fuktig lövskog. Detta

område besöktes flitigt 2017 av oss entomologer. Vi upptäckte bl.a. att strecktecknat aftonfly är bofast här, endast något enstaka fynd har gjorts tidigare i Södermanland. Piltecknad fåltmätare har en god förekomst i området och det har även brunflammig fåltmätare. En bra lampnatt ger över 100 arter storfjärilar på dukarna.

Stora Bötet

Naturresevatet ligger ca 3,3 kilometer söder om Tuna kyrka, Nyköpings kommun.

Stora Bötet har ett rikt fågelliv och är därför ett omtyckt område för fågelskådare. Särskilt om vårvintern kommer många hit för att bevittna orrspelet

Stora Bötet utgör ett av länets största myrkomplex med mossar och kärr. Mosseplanen är delvis gles bevuxna med lågväxta tallar. De glesa tallmossarna domineras av skvattram och odon. I öster finns ett tjärn, Gällkhyttedammen. Stränderna har vassar av främst blad- och kolvass.

Det är myren som utgör grunden för områdets höga naturvärden. På grund av detta är området klassat som riksintresse för naturvården. Fjärilsfaunan är välkänd av mig då vi samlat här i över 30 år. Det finns många ”nordliga” arter såsom Tallgräsfjäril, svartringlad pärlmorfjäril, hedflyn, finsk fåltmätare bla. Men även sydliga arter som Nagelspinnare och sälgskimmerfjäril. Makaanfjäril syns alltid under flygtid. Övriga insektsordningar är bristfälligt undersökta.

Femöre naturreservat

Oxelösund förknippas i allmänhet med kust och hav. Allt detta möter du här på Femöre men området har även andra naturtyper att visa upp.

Trolska barrskogar och ljusa ekhagar med betande kor och får bildar en skarp kontrast mot de bitvis karga kuststräckorna. När vinden ligger på kan man hitta lä här.

Inom beteshagarna finns ett antal mindre inhägnade friytor. Syftet är att växterna inom dessa ytor ska kunna blomma och froja av sig utan att bli uppätta av kor eller får. Ytorna kommer att flyttas med ett till två års mellanrum.

Reservatsfakta

Femöre naturreservat avsattes 2006 för att skydda ett värdefullt friluftslivs- och barrskogsområde med dess djur- och växtliv. Reservatet är 235 hektar varav 22 ha på Femörehuvud ingår i Natura 2000.

Naturtyper på Femöre

Naturen på Femöre präglas av det kustnära läget och skogen domineras av olikåldrig barrskog där tall är det vanligaste trädslaget. Inom området finns två ädellövskogar beväxade med gamla vidgreniga ekar. Ädellövskogarna har under lång tid betats av djur men på 1960-talet upphörde betet. I samband med reservatsbildningen betas marken nu åter av djur.

Reservatet utgör den sydliga utposten i Sörmlands fina skärgård som är kanotisternas paradiset. Från fyrplatsen har du en strålande utsikt över mer öppna vatten. Härifrån kan du bland annat se Häveringe fyrplats i sydost. Området är dåligt undersökt av entomologer även om vi lyst här en hel del.

Brannäs

Brannäs våtmark ligger på en halvö i Örsbaken, mellan Oxelösund och Nyköping. Den anlades 1993 på ett område med låglänt skog och gammal åkermark. Våtmarken är utformat för att fungera som ett komplett biologiskt reningssteg till reningsverket inkluderande kväverening och är därmed den första fullskalanläggningen i sitt slag i Skandinavien.

För att ge allmänheten möjlighet att enkelt kunna ta del av den biologiska mångfald som våtmarken erbjuder finns en cirka två kilometer lång vandringsled, som tar vandraren ända fram till våtmarkens utlopp i Östersjön. Detta område har vi samlat i många nätter de senaste 10 åren. Artrikedomen är imponerande med flera nya landskapsfynd. Vasslavspinnare, tvillingfläckat rörfly, är bofasta men benvedsmätare får betraktas som helt tillfällig.

Långmaren

Ungefär en halvmil från Nynäs mot Vagnhärad ligger Långmaren, en museigård med ovanligt välbevarad allmogehistoria. Gården brukades fram till 1967 då Landstinget övertog Nynäs marker. Nu är såväl byggnaderna som gårdens närmaste omgivning skyddade som byggnadsminne och ingår i Nynäs naturreservat. Under sommarsöndagarna hålls det "öppet hus" på gården med enklare kaffeservering och guidade rundvandringar. Olika evenemang med anknytning till platsens historia anordnas under sommaren. Sörmlandsleden passerar igenom Långmaren och man kan när som helst besöka gården. Boningshusets interiör är återställd till det skick den hade under 1940-talet med hjälp av Ivar Karlsson, gårdens sista arrendator. Här finns en ovanligt rik flora tack vare att markerna runt Långmaren inte har konstgödslats och skötts på ett varsamt sätt. Här finner man exempel på många växter som förr var karakteristiska för jordbrukslandskapen men som blivit alltmer ovanliga. Här kan man till exempel finna den sällsynta fältgentianian (*Gentianella campestris*), backnejlika (*Dianthus deltoides*) och Jungfru Marie nycklar (*Dactylorhiza maculata*).

Den stora artrikedomen av örter och olika gräs gör också Långmaren till en attraktiv plats för fjärilar och andra insekter. Trumgräshoppan är inventerad i omgångar och den är riklig. Artrikedomen bland såväl dagfjärilar som nattfjärilar är stor och med tur kan man se apollofjäril här.

